

Rolnummer 1477
Arrest nr. 18/2000 van 9 februari 2000

A R R E S T

In zake : de prejudiciële vragen betreffende de artikelen 1, 9°, en 3, § 2, van de wet van 2 februari 1982 tot toekenning van bepaalde bijzondere machten aan de Koning en artikel 4 van de wet van 20 juli 1990 houdende sociale bepalingen, gesteld door het Hof van Beroep te Brussel.

Het Arbitragehof,

samengesteld uit de voorzitters M. Melchior en G. De Baets, en de rechters P. Martens, E. Cerexhe, H. Coremans, A. Arts en M. Bossuyt, bijgestaan door de griffier L. Potoms, onder voorzitterschap van voorzitter M. Melchior,

wijst na beraad het volgende arrest :

*

* *

I. *Onderwerp van de prejudiciële vragen*

Bij arrest van 26 november 1998 in zake L. Ruter en anderen tegen C. Timmermans en de n.v. A.G. 1824, en in aanwezigheid van het openbaar ministerie, waarvan de expeditie ter griffie van het Arbitragehof is ingekomen op 3 december 1998, heeft het Hof van Beroep te Brussel de volgende prejudiciële vragen gesteld :

« 1. Schenden de artikelen 1, 9°, en 3, § 2, van de wet van 2 februari 1982 tot toekenning van bepaalde bijzondere machten aan de Koning de artikelen 10 en 11 van de Grondwet in samenhang gelezen inzonderheid met artikel 1 van het Eerste Aanvullend Protocol bij het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens in zoverre zij de Koning toestaan het [Fonds voor arbeidsongevallen] in de rechten te doen treden van de slachtoffers of hun rechthebbenden, zelfs voor bedragen die het hun niet heeft uitbetaald of niet zal uitbetalen, met als gevolg dat in tegenstelling tot de ongevallen van gemeen recht, de wetsverzekeraar en de verzekeraar derde-aansprakelijke die bedragen niet meer aan het slachtoffer zullen moeten betalen wegens of naar aanleiding van de indeplaatsstelling ten voordele van het [Fonds voor arbeidsongevallen] ?

2. Schendt artikel 4 van de wet van 20 juli 1990 houdende sociale bepalingen de artikelen 10 en 11 van de Grondwet in samenhang gelezen inzonderheid met artikel 1 van het Eerste Aanvullend Protocol bij het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens in zoverre zij de wetsverzekeraar en het [Fonds voor arbeidsongevallen] toestaan op te treden tegen de aansprakelijke van het arbeidsongeval in de plaats van het slachtoffer, zelfs voor bedragen die zij hem niet hebben uitbetaald of niet zullen uitbetalen, met als gevolg dat de aansprakelijke van het ongeval en zijn verzekeraar die bedragen niet meer zullen moeten betalen aan het slachtoffer, dat aldus definitief zal zijn beroofd van dat deel van de schadevergoeding, dat hem zou zijn toegekomen in geval van een ongeval van gemeen recht ? »

II. *De feiten en de rechtspleging in het bodemgeschil*

Op 27 augustus 1985 kostte een verkeersongeval het leven aan een persoon.

Dat ongeval gebeurde op de weg naar het werk en gaf bijgevolg aanleiding tot het ten laste nemen van een deel van de schade door de n.v. « Assubel – Ongevallen en Schade » als privé-verzekeraar van het slachtoffer, en bovendien tot een tegemoetkoming door de « Belgische Nationale Assurantiemas tegen arbeidsongevallen Assubel – Gemeenschappelijke Kas », waarbij de werkgever van het slachtoffer verzekerd was voor arbeidsongevallen.

De aansprakelijke van het ongeval werd op 28 april 1987 en 27 november 1987 respectievelijk door de Correctionele Rechtbank te Brussel en door het Hof van Beroep te Brussel veroordeeld wegens onvrijwillige doodslag.

Op 30 november 1994 veroordeelde de Correctionele Rechtbank te Brussel, uitspraak doende over de burgerlijke belangen, de auteur van de feiten en zijn verzekeringsmaatschappij tot schadeloosstelling van de weduwe van het slachtoffer alsmede de verzekeraars die haar hadden uitbetaald, namelijk de n.v. « Assubel – Ongevallen en Schade », privé-verzekeraar van het slachtoffer, en de « Belgische Nationale Assurantiemas tegen arbeidsongevallen Assubel – Gemeenschappelijke Kas », waarbij de werkgever van het slachtoffer verzekerd was voor arbeidsongevallen.

De aansprakelijke van het ongeval, zijn verzekeringsmaatschappij en de « Belgische Nationale Assurantiekas tegen arbeidsongevallen Assubel – Gemeenschappelijke Kas » gingen tegen dat vonnis in hoger beroep.

Naast diverse kwesties die geen verband houden met deze zaak, werd het Hof van beroep geconfronteerd met het volgende probleem. Met toepassing van artikel 42bis, eerste lid, van de arbeidsongevallenwet van 10 april 1971, mag een gedeelte van de prestaties die krachtens die wetgeving door het Fonds voor arbeidsongevallen aan de rechthebbende verschuldigd zijn, niet worden samengevoegd met het overlevingspensioen dat die rechthebbende overigens genoot. Het cumuleerbare bedrag wordt aan de rechthebbende betaald; het niet-cumuleerbare bedrag wordt aan het Fonds voor arbeidsongevallen betaald zonder aan de rechthebbende te worden uitgekeerd. Naar luid van artikel 42bis, tweede lid, van die wet wordt dat Fonds immers in de rechten van de betrokkene gesteld voor dat niet-cumuleerbare gedeelte, wat tot gevolg heeft dat die sommen aan dat Fonds, en niet aan de rechthebbende, ten goede komen. De rechthebbende kan overigens van de aansprakelijke van het ongeval niet het niet-cumuleerbare bedrag krijgen vermits die laatstgenoemde krachtens de bovenvermelde indeplaatsstelling dat bedrag verschuldigd is aan het Fonds voor arbeidsongevallen.

Te dezen ziet de rechthebbende daarin een discriminatie tussen de rechthebbenden van een slachtoffer van een verkeersongeval door de fout van een derde, naargelang het ongeval al dan niet op de weg naar het werk gebeurt, vermits de schadeloosstelling in het eerste geval onvolledig is en in het tweede geval volledig, en zulks niettegenstaande het feit dat de vorderingen in beide gevallen gebaseerd zijn op de artikelen 1382 en volgende van het Burgerlijk Wetboek. Hij situeert de oorsprong van die discriminatie in de artikelen 1, 9°, en 3, § 2, van de wet van 2 februari 1982 tot toekenning van bepaalde bijzondere machten aan de Koning, in zoverre zij de aanneming mogelijk hebben gemaakt van een koninklijk besluit waarbij die regeling van indeplaatsstelling wordt ingevoerd, en in artikel 4 van de wet van 20 juli 1990 houdende sociale bepalingen.

Het Hof van Beroep heeft bijgevolg de twee prejudiciële vragen aan het Hof voorgelegd.

III. *De rechtspleging voor het Hof*

Bij beschikking van 3 december 1998 heeft de voorzitter in functie de rechters van de zetel aangewezen overeenkomstig de artikelen 58 en 59 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof.

De rechters-verslaggevers hebben geoordeeld dat er geen aanleiding was om artikel 71 of 72 van de organieke wet toe te passen.

Van de verwijzingsbeslissing is kennisgegeven overeenkomstig artikel 77 van de organieke wet bij op 29 januari 1999 ter post aangetekende brieven.

Het bij artikel 74 van de organieke wet voorgeschreven bericht is bekendgemaakt in het *Belgisch Staatsblad* van 13 februari 1999.

Memories zijn ingediend door :

- de Ministerraad, Wetstraat 16, 1000 Brussel, bij op 16 maart 1999 ter post aangetekende brief;
- L. Ruter, wonende te 7170 Manage, rue Delfosse 61A, bij op 17 maart 1999 ter post aangetekende brief.

Van die memories is kennisgegeven overeenkomstig artikel 89 van de organieke wet bij op 7 april 1999 ter post aangetekende brieven.

L. Ruter heeft een memorie van antwoord ingediend bij op 10 mei 1999 ter post aangetekende brief.

Bij beschikkingen van 26 mei 1999 en 30 november 1999 heeft het Hof de termijn waarbinnen het arrest moet worden gewezen, verlengd tot respectievelijk 3 december 1999 en 3 juni 2000.

Bij beschikking van 19 oktober 1999 heeft de voorzitter in functie de zetel aangevuld met rechter M. Bossuyt, die verslaggever werd.

Bij beschikking van 19 oktober 1999 heeft het Hof de zaak in gereedheid verklaard en de dag van de terechtzitting bepaald op 10 november 1999.

Van die beschikking is kennisgegeven aan de partijen en hun advocaten bij op 19 oktober 1999 ter post aangetekende brieven.

Op de openbare terechtzitting van 10 november 1999 :

- zijn verschenen :

. Mr. J.-C. Thiry, Mr. B. Cambier en Mr. D. Renders *loco* Mr. L. Cambier, advocaten bij de balie te Brussel, voor L. Ruter;

. Mr. D. Waelbroeck, advocaat bij de balie te Brussel, voor de Ministerraad;

- hebben de rechters-verslaggevers P. Martens en M. Bossuyt verslag uitgebracht;

- zijn de voornoemde advocaten gehoord;

- is de zaak in beraad genomen.

De rechtspleging is gevoerd overeenkomstig de artikelen 62 en volgende van de organieke wet, die betrekking hebben op het gebruik van de talen voor het Hof.

IV. *De in het geding zijnde wetsbepalingen*

1.1. Bij artikel 5 van de programmawet van 2 juli 1981 wordt in de arbeidsongevallenwet van 10 juli 1971 een artikel 42bis ingevoegd, dat de Koning toestaat de cumulatie van de ter uitvoering van die wet toegekende prestaties met die welke krachtens andere socialezekerheids- of verzorgingsregelingen worden toegekend, te beperken en dat de Rijksdienst voor werknemerspensioenen in de rechten van de betrokkene stelt voor het niet-samenvoegbare gedeelte van de prestaties.

1.2. De wet van 2 februari 1982 tot toekenning van bepaalde bijzondere machten aan de Koning bepaalt in haar artikelen 1, 9°, en 3, §§ 1 en 2 :

Artikel 1, 9° : « Met het oog op het economisch en financieel herstel, de vermindering van de openbare lasten, de gezondmaking van de openbare financiën en het scheppen van werkgelegenheid, kan de Koning, bij in Ministerraad overlegde besluiten, alle nuttige maatregelen nemen ten einde :

[...]

9° het financieel evenwicht van het geheel van de stelsels van de sociale zekerheid van de werknemers en van de zelfstandigen te verzekeren, erover wakend dat, wat de vervangingsinkomens en de andere sociale vergoedingen betreft, de koopkracht van de minstbegoeden integraal beveiligd wordt en zonder afbreuk te doen aan de algemene beginselen in elk der stelsels van de sociale zekerheid, zoals zij voor wat de werknemers betreft reeds werden opgesomd in de artikelen 5 tot en met 13 van de wet van 29 juni 1981 houdende algemene beginselen van de sociale zekerheid voor werknemers; »

Artikel 3, §§ 1 en 2 : « § 1. De ontwerpen van besluiten bedoeld in de artikelen 1 en 2 worden aan het met redenen omkleed advies van de afdeling wetgeving van de Raad van State onderworpen in de gevallen en met de gevolgen als voor de voorontwerpen van wetten is bepaald door artikel 3, §§ 1 tot 4, van de gecoördineerde wetten op de Raad van State.

§ 2. Onder voorbehoud van § 1, kunnen de in de artikelen 1 en 2 bedoelde besluiten, in geval van dringende noodzakelijkheid, worden genomen zonder de adviezen te moeten vragen of de voorstellen te moeten afwachten die voorgeschreven zijn door andere bepalingen dan die van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen. »

De artikelen 1, 9°, en 3, § 2, van die wet zijn de bepalingen die het voorwerp uitmaken van de eerste prejudiciële vraag.

1.3. Krachtens die bepalingen werd het koninklijk besluit nr. 128 van 30 december 1982 tot wijziging van de arbeidsongevallenwet van 10 april 1971 aangenomen, waarvan artikel 2 het tweede tot vierde lid van artikel 42bis van die wet vervangt; die wijziging heeft onder meer tot doel het Fonds voor arbeidsongevallen, in plaats van de Rijksdienst voor werknemerspensioenen in de vroegere versie van die tekst, in de rechten van de betrokkene te stellen voor het gedeelte dat niet met de pensioenen mag worden samengevoegd. Uit artikel 2 van het koninklijk besluit nr. 128 volgt dat artikel 42bis van de wet van 10 april 1971 na die wijziging als volgt luidt:

« De Koning kan bij een in Ministerraad overlegd besluit bepalen in welke mate en onder welke voorwaarden de cumulatie toegestaan is van de ter uitvoering van deze wet toegekende prestaties en die welke krachtens andere sociale zekerheids- of verzorgingsregelingen toegekend worden.

Het Fonds voor arbeidsongevallen wordt in de rechten gesteld van de betrokkene voor het gedeelte van de prestaties dat bij toepassing van het eerste lid niet met een pensioen mag worden samengevoegd.

Onverminderd de bepalingen van artikel 51bis, maken in geval van cumulatie die aanleiding geeft tot indeplaatsstelling de instellingen en de personen bedoeld bij de artikelen 49, 51 en 106, de verschuldigde prestaties over aan het Fonds voor arbeidsongevallen onder de voorwaarden en volgens de modaliteiten bepaald door de Koning.

Door deze overmaking worden de rechten en plichten van de genoemde instellingen en personen, binnen de grenzen van deze overdracht, overgenomen door het Fonds voor arbeidsongevallen. »

De eerste prejudiciële vraag heeft betrekking op de laatste drie leden van dat artikel 42bis, die zijn ingevoegd bij het koninklijk besluit nr. 128, in zoverre die invoeging is toegestaan bij de artikelen 1, 9°, en 3, § 2, van de wet van 2 februari 1982 tot toekenning van bepaalde bijzondere machten aan de Koning.

1.4. Dat artikel 42bis is opnieuw gewijzigd door de artikelen 2 en 3 van het koninklijk besluit van 16 december 1996 « tot wijziging van de arbeidsongevallenwet van 10 april 1971, in uitvoering van artikel 13, § 1, 4°, van de wet van 26 juli 1996 strekkende tot realisatie van de budgettaire voorwaarden tot deelname van België aan de Europese Economische en Monetaire Unie ». Die wijzigingen hebben evenwel geen betrekking op het onderwerp van de prejudiciële vragen.

2. Artikel 42bis van de wet van 10 april 1971 werd ten uitvoer gelegd door het koninklijk besluit van 13 januari 1983 tot uitvoering van artikel 42bis van de arbeidsongevallenwet van 10 april 1971.

Artikel 2, § 1, van dat koninklijk besluit, vervangen door artikel 51 van het koninklijk besluit van 10 december 1987 tot uitvoering van sommige bepalingen van het koninklijk besluit nr. 530 van 31 maart 1987 tot wijziging van de arbeidsongevallenwetgeving bepaalt :

« Vanaf de eerste dag van de maand vanaf dewelke een recht ontstaat op een rust- of overlevingspensioen krachtens een Belgische of buitenlandse regeling voor rust- of overlevingspensioenen, worden de eventueel overeenkomstig artikel 27bis van de arbeidsongevallenwet van 10 april 1971 geïndexeerde jaarlijkse vergoedingen of renten of de bijslagen verminderd tot de bedragen vastgesteld overeenkomstig artikel 5 van het koninklijk besluit van 10 december 1987 betreffende de bijslagen. »

Artikel 5 van dat koninklijk besluit van 10 december 1987 betreffende de bijslagen toegekend in het kader van de arbeidsongevallenwet van 10 april 1971 stelt de minimumbijslag vast waarop aanspraak kan worden gemaakt door het slachtoffer of de rechthebbende op een jaarlijkse bijslag of rente indien die bijslag of die rente lager is dan bepaalde bedragen.

Krachtens artikel 1 van het koninklijk besluit van 13 januari 1983 worden, met uitzondering van de beperking van de samenvoeging die voortvloeit uit artikel 2, de prestaties toegekend ter uitvoering van de arbeidsongevallenwet van 10 april 1971 samengevoegd met die welke worden toegekend krachtens alle andere socialezekerheids- en verzorgingsregelingen, onder voorbehoud van de beperkingen of uitsluitingen waarin die regelingen voorzien.

3.1. Artikel 46, § 1, 4°, van de arbeidsongevallenwet van 10 april 1971 staat het slachtoffer of zijn rechthebbenden toe een rechtsvordering in te stellen « tegen de personen, andere dan de werkgever, zijn lasthebbers of aangestelden, die voor het ongeval aansprakelijk zijn ».

Artikel 46, § 2, bepaalt na de wijziging ervan door artikel 4 van de wet van 7 juli 1978 :

« Onverminderd de bepalingen van § 1, is de verzekeraar verplicht de vergoedingen, die voortvloeien uit deze wet te betalen binnen de bij artikelen 41 en 42 gestelde termijn.

De volgens het gemeen recht toegekende vergoeding, die geen betrekking kan hebben op de vergoeding van de lichamelijke schade zoals zij gedekt is door deze wet, mag samengevoegd worden met de krachtens deze wet toegekende vergoedingen. »

3.2. Krachtens artikel 47 van de wet van 10 april 1971 kunnen de wetsverzekeraar en het Fonds voor arbeidsongevallen de rechtsvordering inzake burgerlijke aansprakelijkheid waarvan sprake in artikel 46 uitoefenen; die bepaling stelt een regeling van subrogatie in de rechten van het slachtoffer of zijn rechthebbende in ten voordele van die instellingen. Dat artikel is gewijzigd door artikel 5 van de wet van 7 juli 1978 tot wijziging van de arbeidsongevallenwet van 10 april 1971 en door artikel 95 van de wet van 1 augustus 1985 houdende sociale bepalingen. Daaruit is de volgende tekst voortgevloeid :

« De verzekeraar en het Fonds voor arbeidsongevallen kunnen een rechtsvordering instellen tegen de voor het arbeidsongeval aansprakelijke tot beloop van de krachtens artikel 46, § 2, eerste lid, gedane uitkeringen, de ermee overeenstemmende kapitalen, alsmede de bedragen en kapitalen bedoeld bij artikel 59*quinquies*.

Zij kunnen die burgerlijke vordering instellen op dezelfde wijze als het slachtoffer of zijn rechthebbenden en worden gesubrogeerd in de rechten die de getroffene of zijn rechthebbenden bij niet-vergoeding overeenkomstig artikel 46, § 2, eerste lid, krachtens het gemene recht, hadden kunnen uitoefenen. »

Na een nieuwe wijziging van artikel 47, eerste lid, van de wet van 10 april 1971 door artikel 11 van het koninklijk besluit nr. 530 van 31 maart 1987 tot wijziging van de arbeidsongevallenwetgeving, zonder weerslag voor de hier onderzochte prejudiciële vragen, bepaalde artikel 4 van de wet van 20 juli 1990 houdende sociale bepalingen dat dit artikel 47, eerste lid, met de volgende woorden moest worden aangevuld :

« en van het gedeelte van de prestaties bedoeld in artikel 42*bis*, tweede lid ».

Uit die door de wet van 20 juli 1990 aangebrachte wijzigingen volgt dat artikel 47, eerste lid, voortaan als volgt diende te worden gelezen :

« De verzekeraar en het Fonds voor arbeidsongevallen kunnen een rechtsvordering instellen tegen de voor het arbeidsongeval aansprakelijke tot beloop van de krachtens artikel 46, § 2, eerste lid, gedane uitkeringen, de ermee overeenstemmende kapitalen, alsmede de bedragen en kapitalen bedoeld bij de artikelen 51*bis* en 59*quinquies* en van het gedeelte van de prestaties bedoeld in artikel 42*bis*, tweede lid. »

De tweede prejudiciële vraag heeft betrekking op de laatstvermelde bepaling, in zoverre zij is gewijzigd bij artikel 4 van de wet van 20 juli 1990 houdende sociale bepalingen, dat wil zeggen in zoverre zij de subrogatie heeft toegestaan van de wetsverzekeraar en het Fonds voor arbeidsongevallen in de rechten van het slachtoffer of zijn rechthebbenden voor het gedeelte van de prestaties bedoeld in artikel 42*bis*, tweede lid, van de wet van 10 april 1971, dat wil zeggen voor het gedeelte dat niet mag worden samengevoegd met een rust- of overlevingspensioen dat niet werd ontvangen door het slachtoffer of zijn rechthebbenden, maar door de wetsverzekeraar werd betaald aan het Fonds voor arbeidsongevallen.

3.3. Artikel 47, eerste lid, van de wet van 10 april 1971 werd opnieuw gewijzigd door artikel 5 van het koninklijk besluit van 16 december 1996 « tot wijziging van de arbeidsongevallenwet van 10 april 1971, in uitvoering van artikel 3, § 1, 4°, van de wet van 26 juli 1996 strekkende tot realisatie van de budgettaire voorwaarden tot deelname van België aan de Europese Economische en Monetaire Unie ». Die wijziging heeft evenwel geen betrekking op het onderwerp van de prejudiciële vragen.

V. In rechte

- A -

Ten aanzien van de ontvankelijkheid van de twee prejudiciële vragen

A.1.1. Volgens de Ministerraad vloeit de beperking van het recht van de slachtoffers of hun rechthebbenden om de vergoeding te krijgen die verschuldigd is door de derde-aansprakelijke niet voort, zoals de prejudiciële vragen suggereren, uit het mechanisme van de indeplaatsstelling van de wetsverzekeraar, voorgeschreven bij artikel 47 van de arbeidsongevallenwet van 10 april 1971, maar uit het beginsel van de decumulatie tussen de prestaties van de arbeidsongevallenwetgeving en de pensioenen dat is vervat in artikel 42bis van dezelfde wet. Volgens die partij zijn de vragen dus niet pertinent en onontvankelijk. Subsidiair suggereert de Ministerraad de vraag in die zin te herformuleren dat het Hof wordt verzocht zich uit te spreken over het in artikel 42bis vervatte beginsel van de decumulatie en over de gevolgen ervan op de subrogatie ten voordele van het Fonds voor arbeidsongevallen.

A.1.2. Volgens de rechthebbende van het slachtoffer, burgerlijke partij voor de verwijzende rechter, heeft die kritiek geen betrekking op de ontvankelijkheid van de vragen, maar op de gegrondheid ervan. Het probleem vloeit niet voort uit de beperking zelf van de cumulatie, maar uit de indeplaatsstelling van de verzekeraar inzake arbeidsongevallen, die tot gevolg heeft dat het slachtoffer zich voor het niet-samenvoegbare gedeelte niet tegen de derde-aansprakelijke kan keren.

Ten aanzien van de ontvankelijkheid van de eerste prejudiciële vraag

A.2.1. In verband met de eerste prejudiciële vraag, die betrekking heeft op de wet van 2 februari 1982, merkt de Ministerraad op dat het gaat om een bijzonderemachtenwet die geen enkele materiële regel bevat, waarvan de interpretatie dus niet pertinent is voor de oplossing van het geschil. Bovendien moet, volgens het arrest nr. 9/90 van het Arbitragehof, een machtigingswet in die zin worden geïnterpreteerd dat zij de Grondwet niet schendt. Het Hof is hoe dan ook niet bevoegd om de bijzonderemachtenbesluiten die op basis van de machtiging worden genomen, te toetsen, vermits dergelijke akten niet onder de wetgevende macht ressorteren.

A.2.2. Volgens de rechthebbende van het slachtoffer, burgerlijke partij voor de verwijzende rechter, blijkt uit de rechtspraak van het Arbitragehof dat de machtigingswetten, zoals de andere wetten, onder de bevoegdheid van het Hof vallen. Het arrest nr. 9/90 spreekt die rechtspraak niet tegen vermits het overgaat tot het onderzoek van de gegrondheid van de gestelde vraag. Dat arrest beperkt zich ertoe uit te gaan van het vermoeden van grondwettigheid van de aan de uitvoerende macht gegeven machtigingen, vermoeden dat niet onweerlegbaar is. Hoe dan ook, het komt noch het Arbitragehof, noch de partijen toe te oordelen over de opportuniteit van de gestelde vragen.

Ten gronde

A.3.1.1. Volgens de rechthebbende van het slachtoffer, burgerlijke partij voor de verwijzende rechter, wordt een eerste discriminatie inzake burgerlijke aansprakelijkheid door het bekritiseerde mechanisme in het leven geroepen tussen, enerzijds, het slachtoffer van een arbeidsongeval dat de forfaitaire vergoeding verschuldigd voor dat ongeval cumuleert met een overlevingspensioen en, anderzijds, alle andere slachtoffers van ongevallen. Krachtens artikel 42bis, tweede lid, van de wet van 10 april 1971, ingevoegd door het koninklijk besluit nr. 128 van 30 december 1982, zelf genomen op grond van de machtigingswet van 2 februari 1982, ontvangt het Fonds voor arbeidsongevallen immers, door de subrogatie te zijnen voordele, een gedeelte van de vergoeding die aan de slachtoffers dient toe te komen. Krachtens artikel 47 van dezelfde wet, gewijzigd door de wet van 20 juli 1990, kunnen de verzekeraar arbeidsongevallen en het Fonds voor arbeidsongevallen inzake burgerlijke aansprakelijkheid optreden tegen de aansprakelijke van het ongeval, ook voor de sommen toegewezen aan dat Fonds krachtens het voormelde artikel 42bis, tweede lid, die zij dus nooit aan het slachtoffer hebben gestort. Die sommen worden ten voordele van het Fonds in beslag genomen en het slachtoffer kan zich niet tegen de aansprakelijke van het ongeval keren.

Een deel van de schade van het slachtoffer wordt dus niet vergoed en, mocht het ongeval onder het gemeen recht zijn gevallen, dan zou het slachtoffer of de rechthebbende die een overlevingspensioen geniet volledig schadeloos zijn gesteld. Die partij voor de verwijzende rechter beklemtoont in dat opzicht dat, volgens een vaste rechtspraak van het Hof van Cassatie, het overlevingspensioen niet in aanmerking moet worden genomen om de vergoeding van gemeen recht die aan de weduwe toekomt, te berekenen. Mochten het slachtoffer of zijn rechthebbenden geen pensioen genieten, dan zou er ook geen niet-samenvoegbaar gedeelte zijn dat ten voordele van een derde instelling wordt ingehouden. Die inhouding heeft enkel betrekking op het pensioen, en niet op de andere, niet-cumuleerbare vormen van solidariteit.

De aansprakelijkheidsregeling die van toepassing is op de slachtoffers van verkeersongevallen is dezelfde, ongeacht of dat ongeval al dan niet tot de categorie van de arbeidsongevallen behoort : het is de regeling van gemeen recht voor de rechten van het slachtoffer ten opzichte van de aansprakelijke. Te dezen is de eis van het slachtoffer niet gericht tegen de verzekeraars inzake arbeidsongevallen, noch tegen de instellingen die de pensioenen uitbetalen, maar tegen de derde-aansprakelijke en zijn verzekeraar.

Nog steeds volgens diezelfde partij berust het verschil in behandeling niet op een redelijk criterium: kan de samenvoeging van sociale voordelen weliswaar worden aanvaard, toch is het niet redelijk te verhinderen dat het uitgesloten bedrag op een ander rechtsvlak wordt gerecupereerd, namelijk dat van de burgerlijke aansprakelijkheid. In zijn arrest nr. 3/97 heeft het Arbitragehof bepalingen ongeldig verklaard die op het vlak van de burgerlijke aansprakelijkheid van gemeen recht een verschil instelden tussen de arbeidsongevallen en de ongevallen op de weg naar het werk.

Die partij wijst voorts op het onevenredig karakter van het verschil in behandeling, onder meer doordat het een resultaat bereikt dat ingaat tegen de doelstelling van de arbeidsongevallenwet van 10 april 1971. Die wet heeft immers tot doel de slachtoffers of hun rechthebbenden volledige schadevergoeding te bezorgen en daarbij een samenvoeging van de vergoedingen te vermijden door hun eventuele beroepen in twee te splitsen, het eerste gericht tegen de verzekeraar inzake arbeidsongevallen, het tweede gericht tegen de aansprakelijke van het ongeval voor het verschil tussen de vergoedingen waarin het gemeen recht voorziet en de vergoedingen die forfaitair worden toegekend door de wetgeving betreffende de arbeidsongevallen. Door het bekritiseerde systeem is er geen mogelijkheid om zich tegen de aansprakelijke te keren voor het niet-samenvoegbare gedeelte van de bedragen die door de wetsverzekeraar ten laste worden genomen.

Volgens de burgerlijke partij voor de verwijzende rechter zou het een tautologie zijn te beweren dat de slachtoffers van arbeidsongevallen en van ongevallen van gemeen recht niet vergelijkbaar zijn vanwege hun verschil in behandeling : het op te lossen probleem bestaat veeleer in de vraag of die verschillen verantwoord en evenredig zijn.

A.3.1.2. De rechthebbende van het slachtoffer, burgerlijke partij voor de verwijzende rechter, ziet een tweede discriminatie in het bekritiseerde mechanisme op het vlak van het eigendomsrecht tussen, enerzijds, het slachtoffer van een arbeidsongeval dat de forfaitaire vergoeding verschuldigd voor dat ongeval cumuleert met een overlevingspensioen en, anderzijds, alle andere houders van een eigendomsrecht. Krachtens artikel 42*bis*, tweede lid, van de wet van 10 april 1971, ontvangt het Fonds voor arbeidsongevallen immers, door de indeplaatsstelling te zijnen voordele, een deel van de vergoeding die aan de slachtoffers dient toe te komen. Krachtens artikel 47 van dezelfde wet, gewijzigd bij de wet van 20 juli 1990, kunnen de verzekeraar inzake arbeidsongevallen en het Fonds voor arbeidsongevallen een rechtsvordering inzake burgerlijke aansprakelijkheid instellen tegen de aansprakelijke van het ongeval, ook voor de bedragen toegewezen aan dat Fonds krachtens het voormelde artikel 42*bis*, tweede lid, die zij dus nooit aan het slachtoffer hebben gestort. Dat slachtoffer blijft dus verstoken van een som geld die overeenstemt met een gedeelte van zijn schade en kan zich niet tegen de aansprakelijke van het ongeval keren.

De burgerlijke partij voor de verwijzende rechter wijst er voorts op dat een dergelijke schuldvordering die ertoe strekt een schadevergoeding op grond van het gemeen recht te verkrijgen, een goed is in de zin van artikel 1 van het Eerste Aanvullend Protocol bij het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens. Gesteld dat het samenvoegen van sociale voordelen zou kunnen worden beperkt om de uitgaven ter zake evenwichtig te maken, toch mag zulks niet leiden tot een inbeslagname van vergoedingen van gemeen recht ten voordele van het Fonds voor arbeidsongevallen, vermits het algemeen belang dat niet verantwoordt. Het in het geding zijnde goed is niet het recht op een rente van een bepaald bedrag, maar het recht om schadevergoeding te krijgen op grond van het gemeen recht. In zijn arrest s.a. *Pressos Compania Naviera* van 20 november 1995 heeft het Europees Hof voor de Rechten van de Mens geoordeeld dat een vordering tot schadevergoeding gegrond op de burgerlijke aansprakelijkheid « s'analys[e] en une valeur patrimoniale et [a] donc le caractère d'un bien [...] ».

A.3.1.3. Leiden de bekritiseerde bepalingen weliswaar tot een beroving van eigendom die in strijd is met artikel 1 van het Eerste Protocol, dan gaat het, nog steeds volgens die partij, om een belasting waarvoor de belastingplichtigen niet de waarborgen hebben die in de artikelen 170 tot 173 van de Grondwet zijn vastgelegd: de belasting, de aanslagvoet en de grondslag ervan zijn immers door de Koning en niet bij de wet vastgesteld; zij is vastgesteld zonder tijdsbeperking, en niet voor een jaar, en zij is niet vastgesteld ten voordele van de Staat, de gemeenschappen, de gewesten, de provincies of de gemeenten. Vermits zij uitsluitend bepaalde slachtoffers van arbeidsongevallen of hun rechthebbenden betreft, berust ze op een criterium dat niet redelijk en onevenredig is.

A.3.2.1. De Ministerraad begint zijn argumentatie met de bewering dat de rente ten voordele van het slachtoffer van een arbeidsongeval of zijn rechthebbenden gedeeltelijk de functie van een vervangingsinkomen vervult en dat het niet samenvoegbare gedeelte wordt gereffecteerd in het kader van de financiering van de algemene solidariteitsregeling die door de sociale zekerheid is ingevoerd en met als gevolg dat, hoewel sociale rechten in sommige omstandigheden binnen het toepassingsgebied van artikel 1 van het Eerste Aanvullend Protocol kunnen vallen, een rente van een bepaald bedrag in deze aangelegenheid niet kan worden beschouwd als een eigendomsrecht in de zin van die bepaling.

A.3.2.2. Voorts wijst de Ministerraad erop dat de wetgever te dezen een objectief onderscheid heeft gemaakt tussen twee categorieën van rechthebbenden, namelijk degenen die reeds een inkomen uit de sociale zekerheid hebben en degenen die dat niet hebben. De voornaamste bestaansreden van de wetgeving is dat de prestaties wegens verlies van arbeidsgeschiktheid tegelijkertijd een vervangingsinkomen en een schadevergoeding zijn; de wetgever heeft bijgevolg geoordeeld dat iemand die na de pensioenleeftijd een uitkering wegens arbeidsongeval krijgt en die ook een pensioen geniet, dus een dubbel vervangingsinkomen heeft. Artikel 3 van de wet van 29 juni 1981 houdende de algemene beginselen van de sociale zekerheid voor werknemers definieert haar onder meer als tot doel hebbend het arbeidsinkomen te « vervangen » en artikel 21 van die wet neemt de arbeidsongevallen op in de basisregeling van de sociale zekerheid.

Nog steeds volgens de Ministerraad houdt de solidariteit, die één van de essentiële kenmerken van de sociale zekerheid is, onder meer een compensatie in tussen de stelsels met overschotten en de deficitaire stelsels en is er geen verband tussen de betaalde bijdragen en de prestaties. Het Arbitragehof heeft in zijn arrest nr. 17/91 overigens aangegeven dat de vermindering van de pensioenen van weduwen en weduwnaars die bovendien een rustpensioen in de overheidssector genieten, geen discriminatie teweegbracht ten nadele van de weduwen en dat « de wetgever, door de cumulatie binnen de in artikel 40bis, § 1, eerste lid, [van de wet van 5 augustus 1978] vastgestelde grenzen toe te staan en in het vijfde lid van dezelfde paragraaf een minimumbedrag vast te leggen, een mogelijk onevenredig effect van een onvoorwaardelijk cumulatieverbod [heeft] kunnen voorkomen ». Het Arbitragehof heeft in zijn arrest nr. 26/97 ook geoordeeld dat het verminderen van de schadeloosstelling van de slachtoffers van beroepsziekten op de pensioenleeftijd niet onevenredig is met de doelstelling die erin bestaat het financiële evenwicht van het socialezekerheidsstelsel te vrijwaren. De decumulatie waarin te dezen wordt voorzien, is dus evenredig met de doelstellingen van solidariteit. Bovendien behoudt de gerechtigde op de rente zijn recht om, op grond van artikel 1382 van het Burgerlijk Wetboek, vergoeding te krijgen voor de schade die niet door de wet van 10 april 1971 wordt gedekt.

A.3.2.3. Volgens de Ministerraad is er geen discriminatie tussen de slachtoffers van een verkeersongeval door de fout van een derde naargelang het ongeval al dan niet als een arbeidsongeval kan worden gekwalificeerd. Die twee categorieën zijn immers niet vergelijkbaar vermits de rechtsregeling van de artikelen 1382 en volgende van het Burgerlijk Wetboek en van de wetgeving op de arbeidsongevallen verschillend is; de regeling van het gemeen recht is gegrond op het begrip fout, terwijl die van de arbeidsongevallen een aansprakelijkheidssysteem zonder fout creëert dat gegrond is op het beroepsrisico.

Hoe dan ook, mocht het Hof de twee categorieën vergelijkbaar achten, dan herinnert de Ministerraad aan het arrest nr. 101/98 van het Arbitragehof. Volgens dat arrest stellen artikel 46, § 2, tweede lid, van de arbeidsongevallenwet van 10 april 1971 en artikel 14, § 2, tweede lid, van de wet van 3 juli 1967 « betreffende de schadevergoeding voor arbeidsongevallen, voor ongevallen op de weg naar en van het werk en voor beroepsziekten in de overheidssector » dat, met betrekking tot eenzelfde schade, er geen samenvoeging mag zijn van de schadevergoeding die krachtens de arbeidsongevallenwet wordt toegekend met die welke langs de weg van het gemeen recht kan worden bereikt, en dat geen van beide wetten uitsluit dat het slachtoffer van een arbeidsongeval of zijn rechthebbenden een rechtsvordering inzake burgerlijke aansprakelijkheid kan instellen tegen de personen, anderen dan degenen die in de wet zijn vermeld, die voor het ongeval aansprakelijk zijn. Het Hof leidt daaruit af dat het verschil in behandeling beperkt is tot de volgorde waarin de op de arbeidsongevallenwet gebaseerde vordering tot schadevergoeding en de op de burgerrechtelijke

aansprakelijkheid van de veroorzaker van de schade gebaseerde vordering kunnen worden ingesteld, en dat dat verschil in behandeling geenszins kan worden beschouwd als zijnde onevenredig met het nagestreefde doel, dat ertoe strekt de vergoeding te verzekeren van de schade opgelopen door de slachtoffers van een arbeidsongeval. Volgens de Ministerraad lijkt het Hof aldus artikel 46, § 2, tweede lid, van de wet van 10 april 1971 niet opnieuw in het geding te brengen, artikel dat de samenvoeging van de schadevergoeding gedekt door die wet met die welke betrekking heeft op de niet-lichamelijke schade die voortvloeit uit het gemeen recht toestaat en dat, *a contrario*, het slachtoffer van een arbeidsongeval dus niet in de gelegenheid stelt herstel van de lichamelijke schade op grond van het gemeen recht te krijgen. De Ministerraad besluit daaruit dat het slachtoffer van een arbeidsongeval dus ook niet kan worden gediscrimineerd wanneer het slachtoffer het niet-samenvoegbaar gedeelte van de bedragen die krachtens diezelfde wet verschuldigd zijn, niet kan recupereren.

Volgens de Ministerraad heeft het Arbitragehof in zijn arrest nr. 25/90 ook erkend dat de wetgever bevoegd is om de opportuniteit te beoordelen om op alle situaties een identieke regeling toe te passen of van het gemeen recht af te wijken, waarbij het gelijkheidsbeginsel slechts zou worden geschonden indien het specifieke karakter niet objectief aanwijsbaar was en indien er geen redelijk verband van evenredigheid bestond tussen de maatregel en het beoogde doel. Nu is het specifieke karakter van de situatie die door de wetgeving op de arbeidsongevallen wordt geregeld, duidelijk en, door het systeem van de objectieve aansprakelijkheid, is de wet evenredig met het nagestreefde doel.

A.3.3. De burgerlijke partij voor de verwijzende rechter antwoordt aan de Ministerraad dat de aangevoerde rechtspraak van het arrest nr. 101/98 geen enkel verband heeft met de in deze zaak gestelde vragen. Het gaat hier immers niet, zoals in dat arrest, om de volgorde van rechtsmacht van de bevoegde rechters, noch om het verschil tussen de werknemers van de privé-sector en van de overheidssector, maar om het verschil tussen slachtoffers van ongevallen, al dan niet gekwalificeerd als arbeidsongevallen. In het arrest nr. 101/98 waren de twee betrokken categorieën slachtoffers van arbeidsongevallen en het Hof is dus niet overgegaan tot de vergelijkingen die aan de orde zijn in de vragen die in deze zaak zijn gesteld. Het is bovendien onjuist te beweren dat het slachtoffer van een arbeidsongeval een gedeelte van de geleden lichamelijke schade niet kan recupereren. Uit artikel 46 van de wet van 10 april 1971 kan integendeel worden afgeleid dat de schadevergoeding van gemeen recht die geen betrekking kan hebben op de vergoeding van lichamelijke schade « zoals zij gedekt is door deze wet » niet kan worden samengevoegd met de krachtens die wet toegekende vergoedingen. Nu zou het gedeelte van de vergoeding van de lichamelijke schade voortvloeiend uit het verbod van samenvoeging tussen het overlevingspensioen en de rente voor het arbeidsongeval, krachtens dat artikel 46, juist kunnen worden gerecupereerd op grond van de artikelen 1382 en volgende van het Burgerlijk Wetboek, vermits het uitgesloten is van de vergoeding waarin de arbeidsongevallenwet voorziet, indien de in de prejudiciële vragen beoogde bepalingen het niet zouden verhinderen.

Dezelfde partij verbaast zich tegenover de Ministerraad erover dat hij het arrest nr. 25/90 van het Arbitragehof aanvoert, dat juist betrekking heeft op de wet naar aanleiding waarvan België is veroordeeld in het arrest van 20 november 1995 van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens.

Volgens de burgerlijke partij voor de verwijzende rechter kan het beginsel van de solidariteit dat aan de sociale zekerheid ten grondslag ligt en van de compensatie tussen de stelsels met overschotten en de deficitaire stelsels, misschien worden toegepast in de stelsels zonder bijdrage, maar, in de stelsels met bijdrage, zoals dat van de pensioenen, staat het beginsel van gelijkheid en niet-discriminatie geen onevenredige compensaties toe. Indien de samenvoeging kan worden beperkt wanneer twee uitkeringen aan eenzelfde rechthebbende moeten worden gestort, dan kan dat enkel in zoverre hierdoor de uitgaven van de sociale instellingen kunnen worden verminderd; het beperken van de samenvoeging verliest daarentegen elke bestaansreden wanneer de bedragen door een derde-aansprakelijke moeten worden gestort. Hoe dan ook, besluit die partij, het stelsel van de arbeidsongevallen is niet deficitair en er is dus geen reden om een compensatie door te voeren, nog minder met een stelsel dat niet onder de sociale zekerheid, maar onder de burgerlijke aansprakelijkheid valt.

- B -

Ten aanzien van de excepties opgeworpen door de Ministerraad

B.1.1. Volgens de Ministerraad vloeit de beperking van het recht van de slachtoffers van een arbeidsongeval of hun rechthebbenden op de schadevergoeding die door de derde-aansprakelijke verschuldigd is, niet voort, zoals in de prejudiciële vragen wordt gesuggereerd, uit het mechanisme van de indeplaatsstelling van de wetsverzekeraar en het Fonds voor arbeidsongevallen waarin artikel 47 van de arbeidsongevallenwet van 10 april 1971 voorziet, maar uit het beginsel van de niet-samenvoeging van de prestaties van de arbeidsongevallenwetgeving met de pensioenen, vastgelegd in artikel 42bis van dezelfde wet. Subsidiair suggereert de Ministerraad de vraag te herformuleren opdat het Hof zich uitspreekt over het beginsel van de niet-samenvoeging dat is ingeschreven in artikel 42bis en over de gevolgen ervan op de indeplaatsstelling ten voordele van het Fonds voor arbeidsongevallen.

B.1.2. De subrogatieregeling die is vervat in de artikelen 42bis, tweede lid, en 47 van de arbeidsongevallenwet kan niet los worden beoordeeld van de mogelijkheid vervat in artikel 42bis, eerste lid, van die wet om een cumulatiebeperking in te voeren van de arbeidsongevallenuitkering met andere socialezekerheids- of voorzorgsmaatregelen.

Toch is het niet dat laatste artikel maar de in de vragen vermelde bepalingen die rechtstreeks de gedeeltelijke onmogelijkheid creëren, voor het slachtoffer of zijn rechthebbende, om in rechte te treden tegen de aansprakelijke van het ongeval of tegen zijn verzekeraar inzake burgerlijke aansprakelijkheid.

B.1.3. Daaruit volgt dat de prejudiciële vragen niet moeten worden geherformuleerd.

B.2.1. De Ministerraad werpt een tweede exceptie op, die beperkt is tot de eerste prejudiciële vraag. Hij beweert dat de wet van 2 februari 1982 een wet is tot toekenning van bijzondere machten die geen enkele materiële regel bevat, waarvan de interpretatie niet pertinent is voor de oplossing van het geschil.

B.2.2. Hoewel de verwijzende rechter het voorgelegde verschil in behandeling situeert in de artikelen 1, 9°, en 3, § 2, van de wet van 2 februari 1982, die de Koning toestaan het

tweede, derde en vierde lid van artikel 42bis van de wet van 10 april 1971 aan te nemen, is het die laatste regeling zelf die het voorwerp is van de prejudiciële vraag.

B.2.3. Het Hof stelt vast dat artikel 42bis zijn oorsprong vindt in artikel 5 van de programmawet van 2 juli 1981, dat zelf werd voorafgegaan door artikel 15 van de wet van 10 februari 1981, en dat die bepaling later nog werd gewijzigd door de wetgever. Hoewel de in het geding zijnde bepaling in dat artikel 42bis is ingevoerd bij het koninklijk besluit nr. 128, dat niet door een wet is bekrachtigd – en het ook niet diende te worden –, is zij aldus geïntegreerd in een ruimer wetgevend geheel. Ten slotte hangt de subrogatieregeling vervat in artikel 42bis samen met artikel 47, eerste lid, *in fine*, van de wet van 10 april 1971, dat het voorwerp uitmaakt van de tweede prejudiciële vraag. Het onderzoek van de grondwettigheid van artikel 47 kan niet worden losgekoppeld van dat van de grondwettigheid van artikel 42bis, waarnaar het verwijst, zodat de beide prejudiciële vragen samen dienen te worden beantwoord.

B.2.4. De excepties van de Ministerraad kunnen niet worden aangenomen.

Ten aanzien van de twee vragen samen

B.3.1. De arbeidsongevallenwet beoogt de forfaitaire schadeloosstelling van de materiële professionele schade die het gevolg is van een arbeidsongeval.

Artikel 46, § 2, tweede lid, van die wet bepaalt :

« De volgens het gemeen recht toegekende vergoeding, die geen betrekking kan hebben op de vergoeding van de lichamelijke schade zoals zij gedekt is door deze wet, mag samengevoegd worden met de krachtens deze wet toegekende vergoedingen. »

Die bepaling maakt het mogelijk voor de schade die niet in de forfaitaire herstelvergoeding is begrepen, van de derde-aansprakelijke een schadevergoeding te vorderen op basis van het gemeen recht.

De verwijzingsrechter leidt uit die bepaling ook af - maar het Hof wordt daarover niet ondervraagd - dat, sedert de wijziging ervan bij de wet van 7 juli 1978, het slachtoffer of zijn rechthebbenden niet langer de keuze hebben tussen het instellen van een vordering naar gemeen recht of het opeisen van de arbeidsongevallenvergoeding, eventueel aangevuld met een vergoeding naar gemeen recht. De potentiële gerechtigden zijn verplicht eerst een beroep te doen op de arbeidsongevallenregeling voor de vergoeding van de materiële professionele schade en kunnen zich tegen de derde-aansprakelijke enkel keren voor het nog niet vergoede gedeelte van hun schade.

B.3.2. Artikel 42*bis*, eerste lid, van de wet van 10 april 1971 bepaalt :

« De Koning kan bij een in Ministerraad overlegd besluit bepalen in welke mate en onder welke voorwaarden de cumulatie toegestaan is van de ter uitvoering van deze wet toegekende prestaties en die welke krachtens andere sociale zekerheids- of verzorgingsregelingen toegekend worden. »

Ter uitvoering van die bepaling stelt artikel 2, § 1, van het koninklijk besluit van 13 januari 1983 :

« Vanaf de eerste dag van de maand vanaf dewelke een recht ontstaat op een rust- of overlevingspensioen krachtens een Belgische of buitenlandse regeling voor rust- of overlevingspensioenen, worden de eventueel overeenkomstig artikel 27*bis* van de arbeidsongevallenwet van 10 april 1971 geïndexeerde jaarlijkse vergoedingen of renten of de bijslagen verminderd tot de bedragen vastgesteld overeenkomstig artikel 5 van het koninklijk besluit van 10 december 1987 betreffende de bijslagen. »

B.3.3. Het stelsel van de arbeidsongevallenvergoeding is voor het grootste deel gefinancierd door verzekeringspremies die door de werkgevers aan private verzekeraars worden gestort. Op grond van de artikelen 42*bis*, tweede lid, en 47 van de arbeidsongevallenwet kunnen de wetsverzekeraar en het Fonds voor arbeidsongevallen een rechtsvordering instellen tegen de voor het arbeidsongeval aansprakelijke persoon tot beloop van de bedragen vermeld in artikel 47 en wordt het Fonds voor arbeidsongevallen in de rechten gesteld van de betrokkene voor het gedeelte van de prestaties dat niet met het pensioen mag worden samengevoegd. Aldus komt de besparing die het gevolg is van de cumulatiebeperking aan dat Fonds ten goede.

B.3.4. De vermelde bepalingen verhinderen dat het slachtoffer of zijn rechthebbenden op basis van de gemeenrechtelijke regeling een schadevergoeding kunnen vorderen van de derde-aansprakelijke voor het gedeelte dat ingevolge de cumulatiebeperking niet aan hen wordt uitgekeerd (Cass., 2 november 1994, *Pas.*, 1994, I, p. 884), nu de wetsverzekeraar en het Fonds voor arbeidsongevallen voor dat bedrag in hun rechten treden en de derde-aansprakelijke niet kan worden verplicht tweemaal dezelfde schade te vergoeden.

Hieruit volgt een ernstige beperking van de vergoeding toegekend aan het slachtoffer van een arbeidsongeval en aan zijn rechthebbenden wanneer zij een rustpensioen of een overlevingspensioen genieten.

B.3.5. De slachtoffers van een ongeval naar gemeen recht of hun rechthebbenden ondergaan die beperking niet. Uit vaste rechtspraak van het Hof van Cassatie blijkt immers dat het pensioen dat aan het slachtoffer van een ongeval of zijn rechthebbenden toekomt niet wordt aangerekend bij de begroting van de gemeenrechtelijke schadevergoeding.

De verwijzende rechter vraagt het Hof of dat onderscheid in behandeling bestaanbaar is met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet.

B.4.1. In de parlementaire voorbereiding wordt als verantwoording voor de mogelijkheid om de cumulatie van de arbeidsongevallenuitkering en een pensioen te beperken, verwezen naar de noodzaak in die sector besparingen te verwezenlijken (*Parl. St.*, Kamer, 1980-1981, nr. 838/5, p. 3, en nr. 838/37, p. 8). Zij zou ook beantwoorden aan het streven om die regeling te harmoniseren met andere regels van beperking van de cumulatie van uitkeringen lastens verschillende socialezekerheidsstelsels. Zij zou ook steunen op de analyse volgens welke de uitkeringen voor arbeidsongevallen gedeeltelijk het karakter van vervangingsinkomens hebben, zoals de pensioenen (*Parl. St.*, Senaat, 1980-1981, nr. 564/1, p. 13, *Parl. St.*, Kamer, 1980-1981, nr. 838/5, p. 3).

B.4.2. De arbeidsongevallenverzekering behoort tot het geheel van de socialezekerheidsregelingen. In het raam van een beleid van kostenbeheersing komt het de wetgever toe te beoordelen, rekening houdend met de finaliteit van de verschillende uitkeringen en te dezen met het in de diverse sectoren van de sociale zekerheid te verzekeren financiële evenwicht of, en in voorkomend geval in welke mate, de onderscheiden uitkeringen die rechtstreeks of onrechtstreeks ten laste komen van de Schatkist, vatbaar zijn voor samenvoeging. De wetgever vermag hierbij evenwel het beginsel van gelijkheid en niet-discriminatie niet te miskennen.

B.4.3. De prestaties inzake arbeidsongevallen hebben, meer dan in andere takken van de sociale zekerheid, het karakter van een schadevergoeding.

Het feit dat de schadevergoeding toegekend door de wet op de arbeidsongevallenwet lager kan liggen dan de gemeenrechtelijke vergoeding, is op zich niet onverantwoord, gelet op de voordelen van het systeem van objectieve aansprakelijkheid dat inzake arbeidsongevallen bestaat.

De subrogatieregeling vervat in de artikelen 42*bis* en 47 van de arbeidsongevallenwet heeft evenwel tot gevolg dat bij cumulatie met een pensioen de schadevergoeding aan de slachtoffers van een arbeidsongeval of hun rechthebbenden door diegene die voor dat ongeval aansprakelijk is of door diens verzekeraar op onevenredige wijze wordt beperkt, ten aanzien van de slachtoffers van een gewoon ongeval of hun rechthebbenden die geen vergelijkbare inkrimping van hun vergoeding ondergaan.

B.5. In zoverre de subrogatieregeling van de artikelen 42*bis*, tweede lid, en 47 van de arbeidsongevallenwet ertoe leidt dat het pensioen in aanmerking wordt genomen bij de vaststelling van de vergoeding welke door diegene die voor dat ongeval aansprakelijk is of door diens verzekeraar verschuldigd is aan het slachtoffer van een arbeidsongeval of zijn rechthebbenden, terwijl dat niet het geval is bij de schadevergoeding toegekend in het gemeen recht voor een ongeval dat geen arbeidsongeval is, schenden die bepalingen de artikelen 10 en 11 van de Grondwet.

Om die redenen,

het Hof

zegt voor recht :

Artikel 1, 9°, en artikel 3, § 2, van de wet van 2 februari 1982 tot toekenning van bepaalde bijzondere machten aan de Koning, in zoverre zij de aanneming toestaan van artikel 2 van het koninklijk besluit nr. 128 van 30 december 1982 waarbij het tweede tot vierde lid worden ingevoegd in artikel 42*bis* van de arbeidsongevallenwet van 10 april 1971,

en artikel 4 van de wet van 20 juli 1990 houdende sociale bepalingen

schenden de artikelen 10 en 11 van de Grondwet in zoverre, krachtens het in die bepalingen georganiseerde stelsel van indeplaatsstelling, het pensioen dat het slachtoffer van een arbeidsongeval of zijn rechthebbenden ontvangen, in aanmerking wordt genomen om de vergoeding vast te stellen die hun toekomt lastens diegene die voor het ongeval aansprakelijk is of diens verzekeraar.

Aldus uitgesproken in het Frans en het Nederlands, overeenkomstig artikel 65 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof, op de openbare terechtzitting van 9 februari 2000, door de voormelde zetel, waarin rechter H. Coremans voor de uitspraak is vervangen door rechter E. De Groot, overeenkomstig artikel 110 van de voormelde wet.

De griffier,

De voorzitter,

L. Potoms

M. Melchior